

Vesa-Matti Vuolahti

Opi soittamaan pasuunaa!

Pasuunan itseopiskeluoppaan tuottamisen kuvaus

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Musiikkipedagogi (AMK)

Musiikin tutkinto

Opinnäytetyö

18.11.2015

Tekijä(t) Otsikko Sivumäärä Aika	Vesa-Matti Vuolahti Opi soittamaan pasuunaa! - pasuunan itseopiskeluoppaan tuottamisen kuvaus 6 sivua + 2 liitettä 15.9.2010
Tutkinto	Musiikkipedagogi (AMK)
Koulutusohjelma	Musiikin tutkinto
Suuntautumisvaihtoehto	Soitonopettaja
Ohjaaja(t)	M.Mus Jukka Väisänen D.Mus Antti Rissanen
<p>Oppinäytetyössäni olen pyrkinyt kokoamaan oppaan pasuunansoiton itsenäiseen opiskeluun. Ohjeet on jaettu viiteen pääaiheeseen ja niiden alaosioiden. Ohjeet ovat suunnattu vasta-alkajille ja niiden tavoitteena on esitellä pasuunaa soittimena ja havainnollistaa pasuunansoittoa vaadittavia perustekniikoita.</p> <p>Oppaassa aiheet käydään läpi johdonmukaisesti ja ne on esitelty mahdollisimman monipuolisesti. Eräitä aiheita varten olen kuvannut teksti- ja nuottikuvan tukemiseksi myös opetusvideoita, jotka auttavat havainnollistamaan paremmin mistä kussakin aiheessa on kyse.</p> <p>Valitsin aiheet oppaaseen hyväksi havaittujen pasuunan alkeismateriaalien ja oman pedagogisen kokemukseni perusteella. Aihealueet kattavat kaikki pasuunan soiton alkeisiin vaadittavat perustaidot niin pitkälle, että itseopiskelua voi niiden jälkeen jatkaa muilla pasuunan alkeisoppikirjoilla.</p> <p>Onnistuin mielestäni tuottamaan kattavan perusoppaan aloitteleville pasunisteille. Vaikka työ on toteutettu itseopiskelun näkökulmasta, voi sitä mielestäni myös käyttää opetuksen tukemiseksi.</p>	
Avainsanat	Pasuunansoitto, itseopiskelu, harjoittelu, alkeisopas

Author Title Number of Pages Date	Vesa-Matti Vuolahti Learn to Play the Trombone! - A Self-study Guide for beginners 6 pages + 2 appendices 18. nov. 2015
Degree	Bachelor of Music pedagogy
Degree Programme	Music
Specialisation option	Trombone Teacher
Instructor(s)	Jukka Väisänen, MMus, Antti Rissanen, DMus
<p>My final project consisted of creating a beginner's guidebook to trombone playing that you can study without going to lessons. The guide is divided into 5 main subjects. It contains basic information about the trombone and instructs techniques that you need for playing.</p> <p>The main subjects of the guide are introduced thoroughly. Information is presented not only in writing and pictures but also in a few videos. This is because some techniques are difficult to describe only in words.</p> <p>All the instructions and techniques in the guide are created on the basis of my own experience as a trombone pedagogue as well as popular trombone and wind instrument themed guides and books. By studying all the main subjects in the guide you should be able to get to a level in trombone playing where you can carry on playing from different trombone study books.</p> <p>The project went well. The content of the guidebook is quite comprehensive for beginning trombone player. Although the guide is created to suit purpose of self-study. I think it can also be used in lessons with teacher.</p>	
Keywords	Trombone, playing, self-study, guidebook

Sisällys

1	JOHDANTO	1
2	Työprosessi ja pedagogiset haasteet	2
3	Aiheiden esittely	3
3.1	Aihe 1: Pasuunan esittely	3
3.2	Aihe 2. Soittoasento, sisäänhengitys ja puhallus	3
3.3	Aihe 3, Äänenmuodostus	3
3.4	Aihe 4, Lämmittely	4
3.5	Aihe 5, Harjoittelu	4
4	Lopputulos	4
5	Pohdintaa	5
	LÄHTEET	6

Liitteet

Liite 1. Itseopiskeluohjeita pasuunansoiton alkeisiin

Liite 2. Videot

1 JOHDANTO

Pasuunaan, kuten moniin muihinkin soittimiin voi olla haastavaa lähteä tutustumaan ilman soitonopettajan ohjausta. Tämä johtunee siitä, että esimerkiksi pasuunan äänenmuodostukseen vaadittavan ansatsin¹ löytäminen voi tuntua vasta-alkajasta monimutkaiselta ja vaikealta. Pasuunan soiton alkeisiin on toki olemassa useita oppikirjoja, mutta niiden ongelma on usein, etteivät ne tarjoa riittävän ohjeistavaa ja havainnollistavaa materiaalia ennen sitä hetkeä kun pasuunasta saadaan jo ääni.

Opinnäytetyössäni olen syventynyt juuri siihen, että miten oppija voi itsenäisesti aloittaa pasuunan soittamisen vailla minkäänlaista kokemusta soittimesta ja sen soittamisesta. Työssä esitetään mitä kaikkia asioita tulee ottaa huomioon ja harjoitella ennen ja jälkeen kun painetaan suukappale huulille. Toteutan työni kaksiosaisena. Varsinainen opasosa on 21 sivua pitkä. Käsissäsi oleva raporttiosa on tiivis kuvaus valinnoista, joita opasta varten tein. Käytän kirjallisen informaation tukena kuvia ja videoita. Ohjeista syntyi pasuunakoulutyypin opaskirjan prototyyppi nimeltä ”Itseopiskeluohjeita pasuunansoiton alkeisiin.” (Liite 1)

Oppaan aihealueet rajasin siten, että ne kattavat mahdollisimman monipuolisesti pasuunansoittoon vaadittavat perustekniikat. Oppaassa esitellään myös yleisesti pasuunaa soittimena. Tietoa oppaan sisällön rakentamiseen hain eri pasuunakouluista ja puhallinsoitinten tekniikkaan liittyvistä kirjoista. Tunnettuja ja käyttökelpoisia pasuunakouluja ovat muun muassa Mullerin ”Schule für Zugposaune” (1902), David Uberin ”Method for Trombone” (1968), Arbanin ”Arban's Famous Method for Trombone” (1936), Eddie Bert'n ”The Eddie Bert Trombone Method”, Steinerin ”Everyday Exercises for Trombone” (1983) sekä Morganin ”Boosey Method for Trombone” (2003). (Hermaja 2013, 1). Näiden lisäksi syvemmin muun muassa ansatsia käsitteleviä teoksia ovat esimerkiksi Maurice Porterin ”Embouchure” (1967) ja Edward Kleinhammerin ”The art of trombone playing” (1963).

Valmistelin oppaan aihealueet loogisesti siten, että aina edellinen läpi käyty aihe tukee seuraavaa. Tällä tavoin oppiminen on johdonmukaista ja tehokasta.

---

¹ Puhaltimen soittajan huulite soittimen suukappaleesta. (MuTe sanasto)

2 Työprosessi ja pedagogiset haasteet

Lähdin rakentamaan itseopiskeluopasta pasuunansoiton alkeisiin, sillä lukiessani eri pasuunakouluja huomasin, että lähes kaikki kirjat lähtevät siitä olettamuksesta, että pasuunaa osataan soittaa jo perustasolla. On useita henkilöitä, kellä esimerkiksi on olemassa pasuuna tai kiinnostusta soittaa pasuunaa. Työni tarkoituksena on antaa muun muassa näille henkilöille mahdollisuus päästä alkuun instrumentin hallinnassa ja innostua sen soittamisesta.

Työn oli alun perin ajateltu olevan enemmän videopainotteinen, mutta prosessin aikana huomasin, että oppaasta tulee sitä kattavampi, mitä useammalla tavalla asioita saa havainnollistettua. Tästä johtuen työssäni on käytetty tasapainoisesti kirjallista, kuvallista sekä videoiden kautta myös audiovisuaalista viestintää. Kasasin työni perustuen omaan pedagogiseen kokemukseeni, opettajilta saatuun tietoon ja kirjallisiin lähteisiin perustuen. Suurin osa työssä esiteltäviin tekniikoihin liittyvistä mielikuvista on itse keksimiäni. Olen kokeillut niitä omilla oppilailla ja ne tuntuvat toimivan hyvin. Suurin osa oppaan informaatiosta on yleispätevää riippumatta musiikillisesta suuntautumisesta. Olen kuitenkin työssä pyrkinyt ottamaan huomioon niin klassisesta musiikista kuin pop/jazzmusiikistakin kiinnostuneet henkilöt.

Työn informaation monipuolisuudella olen pyrkinyt saamaan aiheista mahdollisimman selkeitä. Haasteena oppijalla on kuitenkin ohjeiden väärin ymmärrys ja eri tulkinnat. Lisäksi ongelmia voi tuottaa se, ettei oppija saa työstään palautetta. Aloittelevalle soittajalle on esimerkiksi merkittävä haaste opetella sävelkorkeusmuisti ja motorinen muisti (Haanpää 2014, 4). Harjoitukset voivat mennä hyvin tai huonosti. Tämän takia itseopiskelevan oppilaan tulisi olla erittäin huolellinen oman soittonsa laadusta. Oma soitto voi esimerkiksi äänittää tai videoida ja tämän jälkeen verrata tuotosta hyviin esimerkkeihin.

3 Aiheiden esittely

3.1 Aihe 1: Pasuunan esittely

Aiheen tarkoituksena on antaa tietopaketti pasuunasta henkilölle, joka ei ole soittimesta koskaan kuullutkaan. Aiheen alaotsikkoina esitellään vielä pasuunan rooleja eri musiikkityyleissä sekä ohjeistetaan pasuunan kasaaminen ja huolto. Pasuunan kasaaminen on myös esitelty videolla 1. Informaatiota tähän aiheeseen löytyi muun muassa Ed Neumeisterin teoksesta ”Trombone Technique Through Music” (2002).

3.2 Aihe 2. Soittoasento, sisäänhengitys ja puhallus

Toisena pääaiheena aletaan jo valmistella pasuunan soittoon ryhtymistä. Ensimmäisenä tärkeänä asiana on soittoasento. Soittoasento on tärkeä opetella ensimmäisenä, sillä sen osaaminen vaikuttaa kaikkiin seuraaviin vaiheisiin. Soittoasento on esitetty myös videolla 2. Soittoasento tulee hakea sellaiseksi, että kehon kaikki lihakset päästä varpaisiin ovat tasapainossa. Näin saadaan käyttöön maksimaalinen ilmakapasiteetti. (Wigham 2006. 15). Seuraavana alaotsikkona on sisäänhengitys ja puhallus. Tehokkaan sisäänhengityksen ja puhalluksen opettelu on tärkeää jo heti pasuunansoiton alkuvaiheessa. Tehokas ja oikeanlainen puhallus helpottaa äänenmuodostuksessa ja auttaa merkittävästi äänenkorkeuden muuttamisessa. Aiheen havainnollistamisen tukemiseksi esitin muutamia keksimiäni mielikuvia sekä videon numero 3.

3.3 Aihe 3, Äänenmuodostus

Seuraavan pääaiheen otsikko on pasuunansoiton opettelun seuraava suuri askel, äänenmuodostus. Äänenmuodostuksesta kerron videolla 4. Äänenmuodostus on itseopiskeltuna ehkä pasuunan vaikein oppivaihe. Tämä johtuu siitä, että suut, huulet ja mielikuvat ovat niin yksilöllisiä. Joku asia, mikä toimii toisella, ei välttämättä seuraavalla onnistu lainkaan. Tähän lukuun olen kuitenkin pyrkinyt parhaani mukaan kokoamaan yleispätevät ohjeet siitä mitä äänenmuodostukseen tarvitaan. Tärkeänä osana on myös varoittaa asioista, jotka voivat mennä prosessissa pieleen, kuten liiallinen suukappaleen painaminen huulille. Ensimmäisen äänen jälkeen esittelen pasuunan luistin (engl. slide) ja sen asemat. Tämä johtuu siitä, että vasta tässä vaiheessa päästään ensikertaa käyttämään slideä. Sliden esittely olisi voinut kuulua myös ”Pasuunan esittely” otsikon alle, mutta

ajattelin, että se olisi näin aseteltuna johdonmukaisempaa. Sliden esittelyn jälkeen puhun äänenkorkeuden muuttamisesta ja yläsäveltasoista. Äänenkorkeuden muuttaminen on pasuunan opiskelussa äänenmuodostuksen jälkeen seuraava haastava asia. Äänenkorkeuden muuttaminen on ilmavirran nopeuden ja huulten ilma-aukon koon tasapainottelua. (Rissanen 2014, 6). Tekniikan havainnollistamisen jälkeen esitän heti muutaman harjoituksen, jolla sitä pääsee kokeilemaan käytännössä. Aihetta tukevat videot 5 ja 6.

3.4 Aihe 4, Lämmittely

Neljännessä pääotsikossa paneudun lämmittelyn merkitykseen. Esitän soittolämmittelyn avulla myös kielitystekniikkaa. Ennen soittolämmittelyyn ryhtymistä pidin tärkeänä kuitenkin ottaa lämmittelyrutiiniin mukaan muutaman fyysisen ja psyykkisen harjoitteen. Näillä harjoitteilla saa oppijan lihakset ja mielen valmistautumaan tulevaan harjoitteluun ja soittolämmittelyyn. Soittolämmittelyn osalta esitin pasuunansoitossa lämmittelyä vaativat tekniset osa-alueet: Pitkät äänet, kielityksen ja sliden asemien haun ja luonnonlegatot. Valmistin jokaiselle osa-alueelle yhden suuntaa antavan harjoitteen, joiden on tarkoitus antaa käsitys siitä, mitä kussakin tekniikassa tulee tehdä. Harjoitteita voi muunnella vapaasti esimerkiksi eri sävellajeihin ja tempoihin. Tähän aiheeseen voi katsoa esimerkkivideon 7.

3.5 Aihe 5, Harjoittelu

Oppaan viimeisessä osassa puhutaan harjoittelusta. Tähän osioon en ryhtynyt valmistaamaan valmiita harjoituksia, vaan päätin kertoa enemmän, mistä harjoittelussa on kyse ja mitä sen kannattaa pitää sisällään. Esittelen luvussa käyttökelpoisia pasuunakouluja, joista löytyy eri osa-alueiden harjoituksia. Kerron myös, kuinka harjoittelusta voi tehdä mielekkäämpää ja kuinka siihen käytettävä aika on hyvä jakaa.

4 Lopputulos

Työni lopputuloksena on kattava ja monipuolinen opas pasuunansoiton alkeisiin. (Liite 1) Opas on vielä ulkoasultaan prototyyppisessä vaiheessa, mutta sisällöltään melko valmis kokonaisuus. Teksti ja kuvat ovat hyvin kohdillaan, mutta aiheisiin liittyvät opetusvideot ovat tällä hetkellä katsottavissa ainoastaan youtube -videopalvelusta (linkit liitteessä 2).

Aloitin työn tekemisen opiskelemalla eri pasuunakouluja mm. Janne Lindqvistin ja Connie Roslundin Tobbe trombon's första spelbok, Chris Morganin The Boosey brass method for trombone 1 ja Kari ja Tanja Karjalaisen: Pasuunakirja 1:sta. Otin selville, mitä asiat opetellaan perustasolla ensin ja mitä yhtäläisyyksiä kirjojen harjoituksissa oli. Tulosten perusteella tein omat harjoitteeni, jossa pyrin yhdistämään pasuunakoulukirjojen hyviä puolia. Työ eteni johdonmukaisesti aihe aiheelta ja toteutui tavoitteen mukaan. Opin näytetyöohjaajien sisällönohjauksista oli paljon apua ja ne auttoivat hahmottamaan työn lopullista muotoa ja sisältöä. En usko julkaisevani työtä kustantajan kautta, sillä teksti on tällä hetkellä ainoastaan suomeksi, enkä usko, että Suomen kokoisilla markkinoilla kannattavaa lähteä tuottamaan tällaista opasta. Työn voisi toki kääntää englanniksi, jolloin se saavuttaisi suuremman kuluttajakunnan, mutta tyydyn tällä hetkellä tähän suomenkieliseen tuotteeseen.

5 Pohdintaa

Työn tuottaminen onnistui mielestäni hyvin. Pasuuna on vaativa instrumentti ja jos tästä oppaasta saa innostusta sen harjoitteluun niin suosittelen ottamaan myös pasuunatunteja. Kuten aikaisemmassa luvussa mainitsin, oppaan ideana on ohjata opiskelija pasuunansoiton alkeisiin ja sytyttää halu oppia lisää.

On ollut palkitsevaa huomata, että oppaassa esittämäni mielikuvat ja harjoitukset ovat auttaneet useita opettamiani alkeisopiskelijoita tajuamaan eri aiheita. Totta kai lähes jokainen mainitsemani aihe on todella laaja ja niiden käsittelyyn on kirjoitettu kokonaisia kirjoja. Uskon kuitenkin onnistuneeni tiivistämään jokaisen aiheen olennaisimpia asioita oppaaseen.

Sain työtä tehdessäni paljon kokemusta omaan pedagogiseen lähestymiseeni, koska työtä varten joutui miettimään ja kääntämään eri pasuunansoiton tekniikoita selkokielelle. Opettaessa on tärkeää kuunnella oppilasta ja yrittää havaita mitkä asiat hän oppii ja minkälaisilla esimerkeillä ja harjoitteilla. Tällaisen havainnoinnin pohjalta yritin paneutua jokaiseen aiheeseen niin selkeästi kuin pystyin.

Työ on tosiaan vasta prototyyppivaiheessa, ja uskon että tulen täydentämään sitä vielä pidemmälle. Itseopiskelumateriaalin tuottaminen oli hauska prosessi ja odotan, että saan

joltain oppaan läpi lukeneelta ja opiskelleelta pasunistilta palautetta siitä ja sen toimivuudesta.

LÄHTEET

Haanpää, Mikko 2014. Yhteismusisointiin ilon kautta! – Dream On Big Band – projektin kuvaus. Helsinki. Opinnäytetyö Metropolia Ammattikorkeakoulu

Hermaja, Antti 2013. Tekniikkaharjoituksia pasuunalle – Oheismateriaalia perus- ja opistotasolle. Helsinki. Opinnäytetyö Metropolia Ammattikorkeakoulu.

Karjalainen, Kari, Tanja 2014. Pasuunakirja 1

Kleinhammerin, Edward 1963. The art of trombone playing. Alfred Music

Lindqvistin, Janne 1999. Tobbe trombon's första spelbok

Morganin Chris 2003. The Boosey brass method for trombone 1. London: Boosey & Hawkes

Neumeister, Ed 2002. Trombone Technique Through Music. USA: Dennison Music

Porter, Maurice 1967. The Embouchure USA: Boosey & Hawkes

Rissanen, Antti 2014. The trombone playing method of lib-break articulations. Seaside Music

Wigham, Jiggs 2006. Jazz Trombone - Concepts, Ideas and Examples. Germany: Schott & Co. Ltd

WWW-lähteet

MuTe <<http://www15.uta.fi/arkisto/mustut/mute/apusivut/sanasto.html>>

(Luettu 16.11.2015)

Liite 1, Itseopiskeluohjeita pasuunansoiton alkeisiin

ITSEOPISKELUOHJEITA PASUUNANSOITON ALKEISIIN

Materiaalia, tietoa, ja ohjeita aloittavalle pasunistille

1 Pasuunaan tutustuminen

Pasuuna on materiaaliltaan messinkiä, ja se kuuluu vaskipuhallinperheeseen. Muita vaskisoittimia ovat muun muassa trumpetti, käyrätorvi, baritonitorvi ja tuuba. Messinkiseoksia on yleisesti käytössä kolmea eri tyyppiä: keltamessinki, ruusumessinki ja hopeanikkeli. Eri messinkiseokset ovat äänenväritään hieman erilaisia etenkin pasuunan ylärekisterin ääniä soittaessa.

Pasuuna koostuu kolmesta eri osasta: Suukappaleesta, luistista (engl. slide) ja kellosta. Suukappale on pasuunan pienin osa, mutta ehkä kaikista tärkein sillä se vastaa äänenmuodostuksesta. Pasuunan, niin kuin muidenkin vaskipuhallinten suukappale on kuin suppilo. Se koostuu sen toisessa päässä olevasta kuppi-osasta ja kupin pohjasta lähtevässä senkki-osasta. Suukappaleen kuppi asetetaan huulille ja senkki kiinni slideen.

Slide koostuu kahdesta osasta: ulommasta U-putkesta ja kahdesta U-putken sisään menevästä sisemmästä putkesta. Ulompi putki siis liikkuu sisempien päällä säädellen äänenkorkeutta. Ulomman putken päästä löytyy myös vedenpoistiventtiili, jolla poistetaan uloshengityksen kosteuden tiivistymisestä johtuva ylimääräinen neste. Venttiilin vieressä on myös ”kumijalka”, eli pieni kuminen uloke, jonka varaan pasuunan voi tuettuna laskea maahan. Sisempi putki tulee pitää hyvin liukastettuna koko ajan. Sliden yläpäässä heti suukappaleen jälkeen löytyy luistilukko (engl. slidelock), jolla estetään ulomman putken liikkuminen. Luistilukko kannattaa aina laittaa päälle kun ei soita pasuunaa ettei ulompi putki pääse tippumaan maahan. Tästä aiheutuu usein ikäviä lommoja putkeen, jotka täytyy käydä soitinkorjaajalla oikomassa.

Pasuunan kello-osa vastaa suukappaleeseen puhalletun äänen vahvistuksesta. Kello vaikuttaa myös pasuunan äänenväriin (engl. sound) riippuen sen materiaalista ja koosta. Kellon takaosasta löytyy myös virityspankki, jolla voidaan hienosäätää pasuunan virettä.

Pasuunoita on käytössä useita eri malleja ja kokoja. Tunnetuin on tenoripasuuna. Tenoripasuunoita on kahta eri tyyppiä: suoraa ja kvarttiventtiilillä varustettua. Kvarttiventtiilillä varustettu tenoripasuuna eroaa suorasta siten, että sen kello-osan takapäähän on rakennettu ylimääräinen ja mutkainen putken osa, jonka saa käyttöön venttiilivipua painamalla. Ylimääräinen putki tuo nimensä mukaan kvartti-intervallin verran lisää pituutta pasuunan kokonaispituuteen, jolloin pasuunan alempien äänien soittaminen on vaivattomampaa. Tenoripasuunan lisäksi on olemassa bassopasuuna ja alttopasuuna. Alttopasuuna on tenoripasuunaa pienempi ja sitä käytetään yleensä vain varhaisessa klassisessa musiikissa. Bassopasuuna on taas tenoripasuunaa suurempi ja se on yleisesti käytössä niin kevyen musiikin big bandeissa, kuin klassisen musiikin eri orkestereissa.

Pasuuna rooli eri musiikkityyleissä

Pasuunaa voi käyttää missä tahansa musiikkityyleissä, mutta useimmin sitä kuulee klassisen musiikin orkesterissa, sekä jazzmusiikin eri kokoonpanoissa. Klassisen musiikin suurissa orkestereissa, kuten sinfoniaorkestereissa ja puhallinorkestereissa pasuuna on yleensä kaksi tai kolme. Kahden tai useamman saman soittimen ryhmää orkesterissa kutsutaan sektioksi. Pasuunasektio ovat omiaan tuomaan äänenvoimallisia vaihteluita orkesterin dynamiikkaan. Pasuuna voi myös olla solistisessa roolissa. Tämä tarkoittaa usein, että yksi pasunisti soittaa kappaleen melodiana muun orkesterin tai vaikka pelkän pianistin säestyksellä. Tunnettuja pasuunakonserttoja ovat muun muassa Michael Haydn:n pasuunakonsertto D-duurissa, Georg Christoph Wagenseilin pasuunakonsertto Eb-duurissa ja Leopold Mozartin pasuunakonsertto D-duurissa. Klassisessa musiikissa pasuunan äänenväri on usein pyöreä, kaunis ja pehmeä. Jazz- ja viihdemusiikissa pasuuna on myös erittäin käytetty. Jazzmusiikissa pasuuna tunnetaan ehkä parhaiten osana suurta jazzorkesteria, eli big bandia. Big band koostuu neljästä eri sektiosta: komppisektiosta (rummut, basso, piano ja kitara), saksofonisektiosta (5 saksofonia), trumpettisektiosta (4 trumpettia) ja pasuunasektiosta (4 pasuunaa). Tunnettuja big band äänitteitä ovat esimerkiksi Count Basien "Atomic Basie", Neal Heftin "Neal Hefti and his Pops Orchestra" ja Thad Jones/Mel Lewis Jazz Orchestran "Live At Village Vanguard". Big bandien ohella pasuunaa näkee jazzmusiikissa myös pienemmissä

kokoonpanoissa. Pasuuna kuuluu usein myös viihdebändien ja orkestereiden puhallinsektioon yhdessä trumpetin ja saksofonin kanssa.

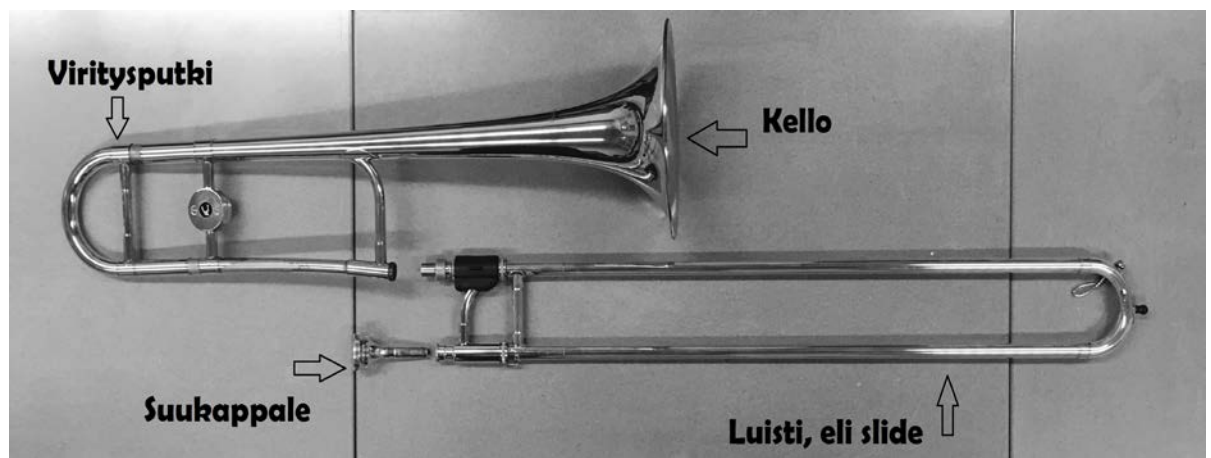
Listaan tähän pasunisteja, joihin kannattaa tutustua ja joita voi kuunnella vaikkapa ennen harjoittelua.

Klassinen: Alain Trudel, Christian Lindberg, Ralph Sauer, Ron Barron, Jay Friedman, Doug Yeo, John Marcellus.

Jazz: J. J. Johnson, Tommy Dorsey, Urbie Green, Carl Fontana, Bill Watrous, Conrad Herwig, Curtis Fuller, Fred Wesley, Bob Brookmeyer, Nils Landgren, Jiggs Wigham, Frank Rosolino, Albert Mangelsdorff.

Pasuuna kokoaminen (ks. LIITE 1. video "pasuunan kokoaminen")

Pasuunan kokoaminen ensimmäisiä kertoja kannattaa tehdä istuen. Ensimmäiseksi on hyvä ottaa soitinkotelosta esiin slide. Varmista, että slidelock on kiinni. Laita luistin kumijalka maahan ja tue toisella kädellä ettei se kaadu. Toisella vapaalla kädellä voit ottaa kello-osan ja asettaa sen luistin pidemmän putken päähän. Käännä kello-osa siten, että kellon reuna on luistin vasemmalla puolella noin viiden sentin etäisyydellä slidestä. Tämän jälkeen kierrä kello-osan ja luistin liitoskohdassa oleva ruuvi kiinni. Lopuksi laita suukappale luistin toiseen vapaaseen reikään. Vältä turhaa voimaa, sillä suukappale voi joskus juuttua kiinni luistiin.

Pasuunan huolto

Vaikka pasuuna onkin vaskisoitin ja tehty metallista, sitä täytyy kuitenkin melko usein huoltaa. Pasuunan toimivuuden kannalta on tärkeää pitää huolta siitä, että slide liukuu hyvin. Se helpottaa ja mukavoittaa pasuunan soittamista merkittävästi. Mikäli slide liukuu huonosti ja rohisee, kannattaa ensin tarkistaa, ettei luistin ulommassa putkessa ole lommoja. Lommoja voi syntyä herkästi esimerkiksi siten, että ulompi putki putoaa vahingossa maahan tai sen kolhaisee johonkin. Lommot voi käydä korjauttamassa soitinkorjaajalla. Vaikka slidessä ei lommoja olisikaan, niin se voi rohista ja liukua huonosti. Tähän auttaa luistin sisemmän putken rasvaaminen. Luistin rasvaaminen on pasunistin arkipäivää ja se kannattaa opetella tekemään oikein. Vaikka puhe onkin rasvaamisesta, on luistin liukastamiseen tarjolla useita eri tuotteita. Osa liukastustuotteista on voidemaisia ja toiset nestemäistä silikonista. Eri tuotteiden toimivuus pasuunassa voi vaihdella yksilöittäin, ja kokeilemalla löytyy paras vaihtoehto kullekin soittimelle. Luisti rasvataan siten, että liukastetuotetta levitetään ohuelti koko luistin sisemmän putken pinnalle. Tämän jälkeen liikutellaan ulompaa putkea sisemmän päällä siten, että liukaste levittyy tasaisesti. Lopuksi voi lisätä hieman suihkepullolla sisemmälle putkelle tavallista vettä. Vesi ohentaa liukasteita ja levittää niitä putken pinnalle. Vettä voi lisätä aina kun luisti alkaa tuntua jähmeältä ja jos sisemässä putkessa näkyy, että liukaste on kasaantunut putken päähän.

2 soittoasento, sisäänhengitys ja puhallus

Soittoasento (ks. video: "soittoasento")

Puhallus on pasuunan polttoaine. Edellä mainittu mielikuva auttaa hahmottamaan tukevan, tehokkaan ja toimivan puhalluksen tavoittelemisen tärkeyttä. Hyvä ja tukeva puhallus saa voimansa rennosta ja esteettömästä sisäänhengityksestä, sekä oikeanlaisesta soittoasennosta. Hyvä soittoasento on ryhdikäs ja samalla rento. Ryhdikäs siksi, että saa pidettyä kehon tukevana ja rento siksi ettei turhalla jäykistelyllä aiheuta haittaa sisäänhengitykseen ja puhallukseen vaikuttaviin lihaksiin. Istuen hyvän soittoasennon saat siten, että istut suorassa rennosti

molemmat jalat maassa, selkä tuettuna selkänojaan. Vältä kaikkia ylimääräisiä lihasjännityksiä etenkin niskan, hartioiden ja kaulan alueella. Jos seisot, muista pitää hyvä ryhti, pää suorassa ja polvet niin etteivät ne ole lukossa.

Sisäänhengitys (ks. video: "sisäänhengitys ja puhallus")

Hyvä sisäänhengitys on kuin haukotus jolla täytetään keuhkot alhaalta ylös. Mieti, että ilma olisi kuin vettä kannussa, jonka kaadat keuhkoistasi alas mahaan. Mieti kuinka kaatamasi ilma täyttää keuhkot alhaalta ylös. Varo kuitenkin hartioiden nousua ja kaulan jännittymistä kun keuhkot alkavat täyttyä. Soittaessa ei ole aina aikaa tai tarvetta ottaa keuhkoja aivan täyteen, mutta edellä mainittua tekniikkaa on hyvä harjoitella usein, jotta siitä tulisi automaattinen tapa ottaa henkeä soittaessa.

Puhallus (ks. video: "sisäänhengitys ja puhallus")

Puhalluksen merkitystä ei voi liikaa korostaa. Pasuuna on vaskipuhallinten joukossa keskikokoa ja sen rekisteri on melko laaja, yleensä kontraoktaavin äänistä jopa toiseen oktaaviin. Puhalluksen ja ilman käytön kannalta tämä tarkoittaa sitä, että alemmilla äänillä tarvitaan laajaa ilmakapasiteettia, sillä niitä soittaessa ilmavirta tulee olla suurempi. Puhallustekniikalla on siis merkittävä rooli pasuunan rekisterin hallinnassa. Tehokas puhallus ei yksinomaan riitä, sillä tärkeä osa puhallustekniikkaa on puhalluksen ilmavirran suuntaaminen, mutta tästä aiheesta kerron lisää osiossa "Äänenkorkeuden muuttaminen". Tätä voi kokeilla vaikka ilmapallon avulla: Puhalla ilmapalloon ilmaa ja tämän jälkeen venytä sen suuaukkoa siten, että ulos pääsee hieman ilmaa. Tuloksena kuuluu korkeahko surina, joka johtuu ilmavirran laukaisemasta värinästä pallon suuaukolla. Jos hieman löystät suuaukkoa, niin ilmaa vapautuu enemmän. Huomaa, että se tapahtuu kuitenkin pienemmällä paineella ja ääni on matalampi. Tämä johtuu siitä, että pallon suuaukko on laajempi ja ilmavirran aiheuttama värähtely hitaampaa. Ylempiä ääniä soittaessa huulten(kuten äskeisen testin ilmapallonkin) ilma-aukko on pienempi, jolloin ilmavirta ei pääse niin helposti torveen vaan sitä täytyy "puskea" enemmän(puhaltamisen vaste kasvaa). Tällaista puhallusta varten joudutaan aktiivisesti käyttämään keuhkojen alapuolella sijaitsevaa pallealihasta, sekä muita keskivartalon lihaksia. Tukevaa puhallusta helpottaa myös hyvä soittoasento ja riittävä ilmakapasiteetti keuhkoissa. Usein

tapahtuu niin, että puhalluksen voimistuessa ja ilmanpaineen kasvaessa kurkunpää nousee ylöspäin tukkien hengityskanavia. Tätä ilmiötä nousua voi estää siten, että ajattelet koko ajan puhaltavasi ilmaa vokaalilla O. Samaa tekniikkaa voi tukea ajatuksella, että puhallat lämmintä ilmaa niin että ikkunat huurtuu, tai että pidät suussasi jotain kuumaa kun puhallat. Tuettua puhallusta ja siihen tarvittavien lihasten käyttöä voi harjoitella helposti: ota tavallinen tulostinpaperi ja roikuta sitä yläreunasta sormilla käsi ojennettuna eteesi ojennettuna. Puhalla ilmaa lyhyissä ja voimakkaissa pätkissä niin, että roikuttamasi paperi heilahtaa kunnolla. Varo pullistamasta poskia puhaltaessa ja mieti mitä joudut tekemään, että saat vahvan lyhyen puhalluksen ulos. Tämä harjoitus on hyvä tehdä muutamia kertoja aina lämmittelyn aloittamista soittimen kanssa, jotta kehon ”puhalluskoneisto” saadaan aktivoitua.

3 Äänenmuodostus (ks. video ”Äänenmuodostus”)

Ääni on ilmassa eteenpäin etenevää aaltoliikettä. Pasuunan ääni syntyy kun huulet värähtelevät eli osuvat todella nopeasti toisiaan vasten muodostaen ääntä. Suukappaleeseen ääni jatkaa matkaa sliden kautta pasuunan kelloon. Kello vahvistaa värinän ja lopputuloksena on pasuunan oma ääni. Helppoa, eikö?

Huulet saadaan värähtelemään niin, että ne painetaan kevyesti kiinni toisiinsa vasten ja puhalletaan (engl. Buzzing). Ennen kuin asetetaan huulet suukappaleelle, on hyvä havainnollistaa esimerkiksi sitä missä asennossa ja jännityksessä huulet on hyvä olla, että päristely onnistuu: Aseta tavallinen pilli huulesi väliin keskelle ja sano yksittäinen kirjain ”M”. Huulet painautuvat toisiaan vasten ja pilli jää niiden väliin siten, että sitä voi liikuttaa ylös ja alas. Älä muuta huulten otteessa ja jännityksessä mitään, mutta poista pilli ja aseta huulet suukappaletta vasten.

Suut, huulet ja hampaat ovat yksilöllisiä. Tästä johtuen suukappaleen asetteluun huulille ei ole olemassa kaikille toimivaa paikkaa, vaan jokaisen tulee itse löytää. Lähtökohtana voi asettaa suukappaleen ensin mahdollisimman keskelle huulia ja siitä eteenpäin hienosäätää kohta, jossa päristely onnistuu helpoiten.

Harjoittele päristämistä ensin hetki pelkällä suukappaleella. Varo painamasta suukappaletta liian kovaa huulia vasten. Liian kova paine estää huulten lihasten

rentoa toimintaa, sekä estää niiden verenkiertoa. Kun saat suukappaleesta tasaista ääntä ulos, liitä se kiinni pasuunaan. Ota kunnan sisäänhengitys ja toista sama pasuunan läpi. Pidä slide asemassa 1.

Saat nyt pasuunastasi äänen, hienoa! Saamasi ääni on mitä luultavammin pasuunan keskirekisterin f, tai suuren oktaavin Bb. Toista saamallasi äänellä seuraava harjoitus.

Harjoitus 1, "Ensiääni": Keskity harjoitusta soittaessa siihen, että jokainen ääni olisi mahdollisimman samanlainen ja että ne soivat nuottien loppuun asti.

Ensiääni

Pienen oktaavin F

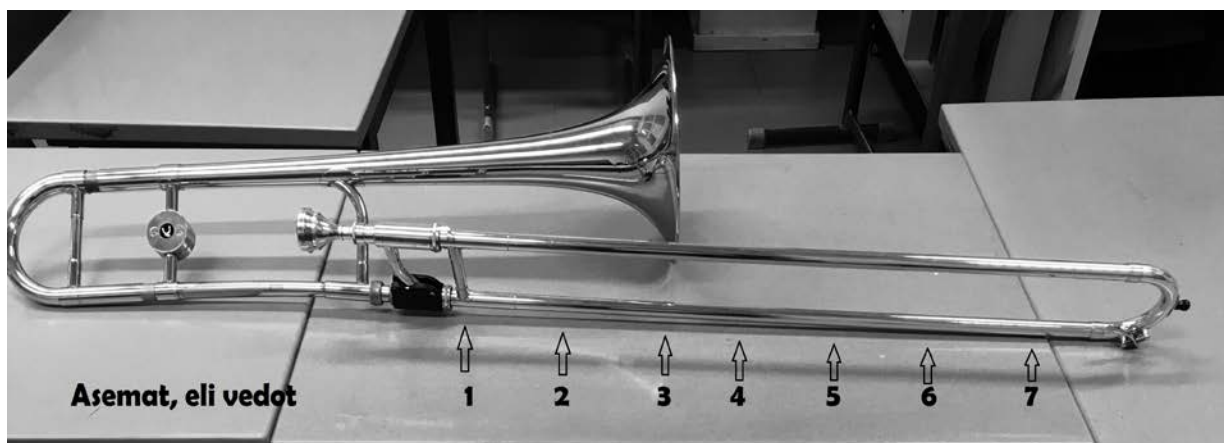
Pitkä ääni   Tauko   Pitkä ääni   Tauko   Pitkä ääni

Suuren oktaavin Bb

(Harjoitus1: Ensiääni)

Pasuunan sliden asemat, eli vedot

Pasuunan slide liikkuu portaattomasti. Jos soitetaan pitkää ääntä ja liikutellaan samanaikaisesti ylös tai alas, syntyy tekniikka nimeltä legato. Legato on pasuunalle ominainen tekniikka sillä muilla puhallinsoittimilla sitä ei juuri voi tehdä. Slide on jaettu seitsemään asemaan, eli vetoon. Jokainen veto on puolikkaan sävelaskeleen päässä edellisestä. Jos vaikka soitit äskeistä harjoitusta äänellä f, joka tuli 1. vedosta, 2. vedon ääni olisi e, 3. eb/d#, 4. d, 5. db/c#, 6. c ja viimeisenä 7. veto äänellä b.

Edellisen harjoituksen jälkeen voit avata luistilukon. Avaa luistilukko ensimmäisiä kertoja mieluiten niin, että pasuuna seisoo maassa kumijalan päällä. Avattuasi lukon nosta pasuuna huulillesi ja toista äskeinen harjoitus kaikilla pasuunan vedoilla. (ks. esimerkki 1)

Pasuunan sliden asemat eli vedot

veto 1	veto 2	veto 3	veto 4	veto 5	veto 6	veto 7
F	E	E ^b /D [#]	D	D ^b /C [#]	C	B

(esimerkki 1)

Äänenkorkeuden muuttaminen

(ks. video: "äänenkorkeuden muuttaminen")

Pasuunan rekisteri eli ääniala rakentuu yläsävelsarjan mukaan. Lyhyesti sanottuna yläsävelsarja tarkoittaa sitä, että äänen perustaajuus eli värähtely jakautuu päällekkäin ensin kahteen, sitten kolmeen ja neljään osaan jne. Pasuunan alin soiva äänikerta ja yläsävelsarjan perustaso on kontra oktaavin B^b, joka tulee 1. vedosta. Kun alin yläsäveltaso puolitetaan, niin saadaan oktaavia korkeampi ääni, eli suuren oktaavin B^b. Kun alin taso jaetaan kolmeen osaan, niin ääni nousee taas pykälää

ylöspäin, mutta tällä kertaa vain kvintin eli pienen oktaavin f:n asti. Kuinka ääniä sitten käytännössä muutetaan ylös ja alaspäin? Vastauksena on tekniikka nimeltä luonnonlegatoartikulaatio (engl. lib break.) ja slide. Erona luonnonlegaton ja sliden välillä on se, että pelkkää slideä liikuttaessa ääni pysyy aina yhdellä yläsäveltasolla. Tällöin liikkumavaraa on pasuunan seitsemän vedon rajoittama seitsemän sävelaskelta eli musiikin teorian terminä tritonuksen verran.

Luonnonlegatoa käytettäessä vastakohtaisesti liikutaan pelkillä yläsäveltasolla. Luonnonlegato syntyy kun siirrytään yhdeltä yläsäveltasolta toiselle. Käytännössä tämä tapahtuu muuttamalla huulten puhallusaukon kokoa ja puhalluksen nopeutta. Molemmat edellä mainituista tekniikoista vaikuttaa huulten värähtelyn nopeuteen, eli äänen korkeuteen. Näiden tekniikoiden yhtäaikainen käyttö mahdollistaa yläsäveltasolta toiselle liikkumisen vaivattomasti. Lyhyesti sanottuna ylöspäin soittaessa huulten puhallusaukko pienenee ja samanaikaisesti ilmavirran massa(= kuinka paljon ilmaa tulee ulos) täytyy kasvaa, jotta äänenvoimakkuus ei hiljenisi olemattomiin (paine huulten takana kasvaa). Alaspäin soittaessa huulten aukko kasvaa ja ilmavirran massa laskee. Huomaa, että tämä tarkoittaa sitä, että ilman määrä pysyy koko ajan samana, mutta paine joko kasvaa tai heikkenee. Suuaukon kokoa voi muuttaa hienovaraisesti liikuttamalla alahuulta ylähuulen taakse siten että ilmavirta suuntautuu alaspäin. Tämä aiheuttaa sen että ilmavirran aukon koko automaattisesti pienenee. Joillakin harvoilla soittajilla tämä tapahtuu toisinpäin, eli ylähuuli liikkuu alahuulen taakse, mutta tässäkin tapauksessa vaikutus on sama. Ilmavirran aukon pienetessä ilmaa pääsee vähemmän ulos suhteessa suurempaan aukkoon. Tämä johtaa siihen, että äänen voimakkuus heikkenee tai sammuu kokonaan. Tästä johtuen ylöspäin soittaessa tarvitaan tasaisesti lisätä puhallukseen painetta.

Pasuunan yläsäveltasot

Alarekisteri		Keskirekisteri				Ylärekisteri		
								
Kontra Bb	Suuri Bb	Pieni F	Pieni Bb	D1	F1	Ab1, matala vireinen	Bb1	C2

(Esimerkki 2. Huomaa, että esimerkin äänet tulevat vedolta 1, mutta jokainen taso jatkuu vedoilla 1-7. esim. keskirekisterin ensimmäisen äänen pieni f:n sama yläsäveltaso jatkuu seitsemännen vedon suureen B:n asti.)

Yläsäveltasojen liittäminen toisiinsa apuvetoharjoituksen ja asteikon avulla (ks video: "Yläsäveltasot")

Yläsäveltasoja voi olla ensi alkuun haastavaa vaihdella, koska varsinkin alemmilla tasoilla äänten välit ovat laajat. Tämän takia on hyvä hakea tasojen paikkaa sulauttamalla ne asteikon sisään. Harjoituksessa 2: "Bb Duuri", soitetaan Bb duuri asteikkoa. Asteikko lähtee pasuunan 1. vedon ensimmäisen yläsäveltason äänestä eli suuren oktaavin Bb:stä. Asteikkoa jatkuu c, d, ja eb äänien kautta pienen oktaavin f ääneen, yläsävelsarjan toiselle tasolle. Siitä g ja a äänien kautta pienen oktaavin Bb, pasuunan ensimmäiselle vedolle, yläsävelsarjan 3. tasolle. Harjoitus tulee soittaa siten, että jokainen ääni syttyy voimakkaasti. Ole tarkkana että kaikki äänet on oikealla vedolla soitettu ja kuulostavat hyviltä.

Bb Duuri

Veto: 1   6   4   3   1   4   2   1

Bb   C   D   Eb   F   G   A   Bb

Yläsäveltaso 1   Yläsäveltaso 2   Yläsäveltaso 3

(Harjoitus 2, Bb duuri)

Jos ylempien äänien saanti tuottaa hankaluuksia, voit koittaa hakea niitä harjoituksella 3: Apuveto. Harjoitusta 3 lähdetään soittamaan pasuunan kuudennelta vedolta joko ääneltä pieni c, pieni f (huomaa, että ääni on sama, jonka saa myös 1. vedolta). varmista, että lähtöääni kuulostaa hyvältä ja puhallus on kunnossa. Tämän jälkeen lähde vetämään luistin avulla ääntä ylöspäin aina ensimmäiseen vetoon asti joko äänelle pieni f (lähtöääni pieni c) tai pieni Bb (lähtöääni pieni f). Jos ääni katkeaa tai murtuu ennen ensimmäiseen vetoon pääsyä, toista harjoitus siten että lisää puhallusta enemmän ylöspäin mentäessä. Kun olet saanut vedettyä äänen ensimmäiselle vedolle asti, tunnustele miltä ääni tuntuu huulissa ja yritä toistaa sitä mahdollisimman monta kertaa. Tällä tavoin äänen paikka ja siihen tarvittava puhallus ja huulten asento alkavat jäädä muistiin, eikä apuvetoa enää tarvita.

(Harjoitus 3, Apuveto)

4 lämmittely (ks. video: Lämmittely")

Kolmannessa osassa kerrotaan lämmittelystä ja esitetään lämmittelyharjoituksia. Osiossa käydään läpi myös pasuunansoittoon liittyviä perustekniikoita, kuten kielitystä ja eri voimakkuuksilla soittamista. Puhaltimilla ja etenkin vaskipuhaltimilla lämmittely on tärkeää tehdä ennen muuta soittoa. Lämmittelyllä saadaan aktivoitua kaikki soittamiseen tarvittavat lihakset hengityslihaksista suun alueen pieniin lihaksiin. Vaikka niiden soittaminen saattaa aika ajoin tuntua pitkäväteiseltä, niin ne myös kehittävät pasuunansoiton perustekniikoita. Lihasten kehittyessä soittaminen helpottuu ja siitä tulee kerta kerralta antoisampaa ja mielekkäämpää.

Usein näkee soittajia, jotka keskittyvät lämmitellessä ainoastaan soittimella tehtäviin lämmittelyharjoituksiin. Itse olen kuitenkin havainnut tärkeäksi osaksi lämmittelyä ensin koko kehon aktivoinnin vaikka muutaman minuutin kestoisella haarahyppytreenillä. Tämä siksi, että pienen fyysisen rasituksen jälkeen verenkierto nopeutuu ja keho pysyy paremmin virkeänä. Se myös aktivoi hengityslihaksistoa. Jos tunnet olevasi jo valmiiksi virkeä voit tehdä vaihtoehtoisen harjoitteen, hiljentymisen. Se on lähes päinvastainen fyysiseen harjoitteeseen, mutta olen huomannut että se auttaa keskittymään tulevaan harjoitteluun. Hiljentymisharjoituksessa kannattaa ottaa hyvä ryhti istuen. Tämän jälkeen sulje

silmät ja keskity syvään hengitykseen. Samalla tunnustele verenkiertoa varpaiden- ja sormenpäissä. Käy mielessäsi läpi mitä aiot seuraavaksi harjoitella. Vaikkapa seuraavia lämmittelyharjoituksia.

Pitkät äänet

Pitkät äänet ovat tärkeä osa pasuunan alkulämmittelyä. Niiden tarkoituksena on herätellä ja aktivoida niin hengityksen kuin suunkin lihaksistoa. Päivän päätteeksi pitkillä äänillä voi myös rentouttaa väsyneitä huulia. Pitkien äänien soittaminen kannattaa aina aloittaa pasuunan keski- tai alarekisteristä, eli pienen oktaavin f:stä tai suuren oktaavin Bb:stä. Harjoitus 4: Alkupöhinä on pitkien äänien harjoitus, jota voi ja kannattaa käyttää lämmittelynä. Harjoitusta voi soveltaa muihinkin asteikkoihin, kuten C-duuri, F-molli, G-duuri jne.

Harjoitusta soittaessa kannattaa kiinnittää huomiota seuraaviin seikkoihin: a) Ota hyvä sisäänhengitys, eli keuhkot alhaalta ylös täyteen ilmaa ennen jokaisen äänen soittamista. b) Kuuntele äänen laatua. Keskity, että ääni soi hyvin ja yritä pitää se mahdollisimman tasaisena loppuun asti. Tähän auttaa se, että pitää puhalluksen koko ajan yhtä voimakkaana. Kun äänet alkavat pysyä tasaisena, voit lisätä harjoitukseen äänenvoimakkuuden nostamis- ja laskemisharjoituksen siten, että aloitat jokaisen äänen melko hiljaisella äänenvoimakkuudella. Tämän jälkeen kasvata ääntä sen keskivaihetta kohti ja hiljennä ennen loppua. Pidä edelleen huoli, että äänen vire pysyy tasaisena koko sen soinnin ajan. Tämä auttaa entisestään parantamaan huulia äänen kontrolloinnissa.

Alkupöhinä

Veto: 1 2 4 6 1 2 4 6

F E D C Bb A G F

Yläsäveltas 2 Yläsäveltas 1

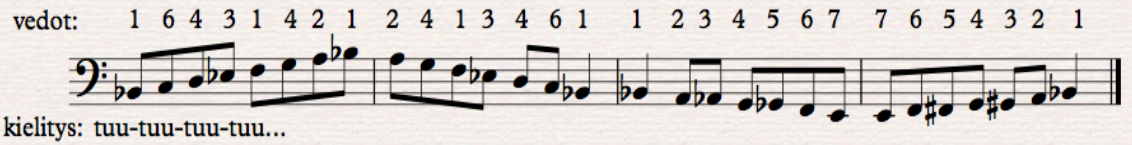
(Harjoitus 4, Alkupöhinä)

Kielitys ja slide

Osaksi jokapäiväistä lämmittelyä kannattaa ottaa myös kielityksen ja slidekäden lämmittely. Kielittäminen tapahtuu kun soitetaan edellisestä harjoituksesta tuttuun tapaan pitkä ääni, mutta katkaistaan se viemällä nopeasti kielen kärki ylähampaiden taakse ja takaisin. Sanotaan siis nopeasti kirjain T. Tätä voi harjoitella samaan tapaan, kuin osassa 2 esitetyllä tulostinpaperiin puhaltamisharjoituksella, mutta lisätään siihen kielitys: Vie tulostinpaperi eteesi. Ota hyvä sisäänhengitys ja puhalla paperia kohti samalla kielittäen niin, että se lepattaa koko puhalluksen ajan. Puhallus ei siis saa katketa kielityksen aikana. Kielitystä kannattaa lämmitellä siksi, että sen tarkkuus ja terävyys paranee, jolloin soitosta tulee selkeämpää.

Seuraavassa harjoituksessa on kaksi eri kielityslämmittelyä. Harjoituksissa yhdistyy kielityksen lisäksi myös sliden paikkojen hakeminen. Soita harjoitus ensimmäisiä kertoja niin hitaasti, jotta ehdit keskittymään jokaisen vedon kohdalla siihen, että ääni kuulostaa hyvältä ja vireiseltä. Tämä auttaa siihen, että vetojen paikat slidessä alkavat löytymään helpommin ja äänten vire tarkentuu. Ensimmäisessä harjoituksessa kielitetään normaalisti, eli voit kuvitella mielessäsi sanovan "tuutuutuutuu...". Toisessa harjoituksessa kielitetään tekniikalla nimeltä staccato. Tämä eroaa tavallisesta kielityksestä siten, että annetaan kielityksen jälkeen vähän taukoa ennen seuraavaa ääntä. Kuvittele sanovasi "tut tut tut tut...".

Kielen teroitus 1

Kielen teroitus 2

(Harjoitus 5, Kielen teroitus)

Luonnonlegato

Luonnonlegaton aktivointi ja lämmittely ovat pasuunan alkulämmittelyrutiinin ehkä hyödyllisin ja tärkein osa. Se on myös hieman raskaampi kuin aikaisemmat lämmittelyt, jonka takia se kannattaa tehdä viimeisenä siten, että huulten lihakset ovat jo hieman vertyneet. Luonnonlegatoharjoituksissa ääntä muunnellaan yläsäveltasojen välillä. Kuten muutkin lämmittelyt, ne kannattaa tehdä ensin keskirekisteristä, jonka jälkeen niiden soittamista voi varioida ylemmillä tasoilla. Luonnonlegatojen soittaminen saattaa aluksi olla raskasta, mutta ne myös vahvistavat huulten lihaksistoa tehokkaasti. Sama harjoitus, joka aluksi tuotti päänsäivä, ei välttämättä muutaman viikon jälkeen ole enää yhtään niin raskas.

Luonnonlegatoja soittaessa kannattaa myös keskittyä äänten vireeseen. Yläsäveltasolla on oma keskipiste, jossa värähtely toimii parhaiten ja ääni kuulostaa hyvältä. Pasuunansoittoa aloittelevilla saattaa käydä niin, että ylöspäin luonnonlegatoa tehdessä ääni jää alavireiseksi ja alaspäin soittaessa ylävireiseksi. Tämä johtuu siitä, että soittaja ei vielä aivan ole löytänyt yläsäveltasojen

keskipisteitä. Jos tuntuu, että äänet jää epävireiseksi, kuuntele niitä ensin soittamalla ne yksitellen ilman luonnonlegatoa. Näin saat äänet lähemmäs oikeaa virettä ja yläsäveltason keskipistettä. Tämän jälkeen yritä osua lähemmäs äänten keskipisteitä luonnonlegatolla.

Porrastelu

Toista harjoitus jokaisella vedolla. Voit myös muunnella sitä eri yläsäveltasojen välillä

(Harjoitus 6, Porrastelu)

5 Harjoittelu

Sanotaan, että harjoitus tekee mestarin. Niin myös pasuunansoitossa. Musiikin parissa harjoittelu ei lopu ikinä, vaan aina voi oppia uutta. Opeteltavien asioiden paljoudesta ei silti kannata ahdistua, sillä jokaiselle löytyy oma taso, jolla on mielekästä harjoitella. Jos olet esimerkiksi opetellut tämän oppaan kohdat 1-4, voit hyvin käydä ostamassa musiikkikaupasta jonkin pasuunan alkeisoppikirjan ja alkaa harjoittelemaan lisää sen avulla. Mielekkyys piilee juuri siinä, minkälaista musiikkia haluat itse alkaa harjoittelemaan. Listaan tämän luvun päätteeksi hyväksi havaittuja oppikirjoja niin kevyen, kuin klassisenkin musiikin puolelta. Harjoittelun ei todellakaan tarvitse olla pitkäveteistä ja yksitoikkoista. Totta kai on perusasioita, joita pitää mahdollisimman usein harjoitella. Näihin lukeutuu tämän oppaan kohdat 2-4, eri asteikkoharjoitukset ja musiikin ominaispiirteisiin ja estetiikkaan liittyvät asiat riippuen musiikkityylistä. Klassisessa musiikissa tämä tarkoittaa esimerkiksi kauniiseen äänenväriin ja artikulaatioon liittyviä asioita. Jazzmusiikissa taas esimerkiksi improvisointiin liittyvät asiat. Tärkeintä on kuitenkin harjoitella kaikki osa-alueita riittävän pienissä paloissa

siten, että olet todella sisäistänyt ja oppinut edellisen aiheen ennen seuraavaan siirtymistä. Alle olen listannut harjoittelun eri osa-alueita. Aiheisiin ei ole valmiita harjoituksia tässä oppaassa, vaan selitän niiden tarkoituksesta oppimisprosessin kannalta. Harjoituksia löytyy seuraavista alkeisoppikirjoista:

- Tanja Vienonen: Torvisen pasuunavihko
Oppikirja sisältää lyhyitä kappaleita pasuunan soiton alkeisopetukseen.
- Janne Lindqvist ja Connie Roslund: Tobbe trombon's första spelbok
Hyvä oppikirja pasuunansoiton alkeisiin. Sisältää myös musiikin alkeisteoriaa. Teksti ruotsiksi.
- Chris Morgan: The Boosey brass method for trombone 1
Hyvä alkeisoppikirja jazzmusiikista kiinnostuneelle aloittelijalle. Sisältää kappale- ja improvisointiharjoituksia.
- Kari Karjalainen, Tanja Karjalainen: Pasuunakirja 1
Monipuolinen oppikirja pasuunan alkeisiin. Pääpaino klassisen musiikin asioissa, mutta sisältää hyviä harjoituksia kelle tahansa.

Asteikot ja soinnut

Asteikkojen harjoittelu on soittimesta riippumatta tärkeää. Asteikoita soittaessa opit tunnistamaan ja muistamaan eri sävellajeja. Jokaisella sävellajilla on tietty määrä etumerkkejä ja ne on ilmoitettu nuottiviivaston alussa. Etumerkkejä on joko ylennysmerkkejä #, tai alennusmerkkejä b. Sävellajien viivaston alussa esitettävät etumerkit ovat voimassa koko kappaleen ajan niiden äänien kohdalla, joissa etumerkit ovat. Bb-duurissa etumerkit ovat äänien B ja E kohdalla, joten ne ovat koko kappaleen ajan Bb ja Eb. Asteikoiden soittaminen opettaa sinua muistamaan mitkä äänet kussakin asteikossa on ylennetty tai alennettu. Helppo tapa opetella asteikoita on ottaa ne osaksi alkulämmittelyä siten, että soitat lämmittelyt aina sillä asteikolla, jota juuri opettelet. Asteikon harjoittelun yhteydessä kannattaa opetella myös asteikon kolmisointu. Kolmisointu koostuu asteikon ensimmäisestä (priimi), kolmannesta (terssi) ja viidennestä (kvintti) äänestä. Kolmisointujen osaamisesta on myöhemmin hyötyä esimerkiksi improvisoidun soolon soittamisessa.

Melodiat ja etydit

Kun olet tehnyt lämmittelyt kunnolla, voit siirtyä harjoittelemaan melodioita ja etydeitä. Pasuunan alkeisoppikirjoissa on hyviä melodioita ja tunnettuja kappaleita. Voit valita kappaleen samasta sävellajista, jota olet juuri lämmittelyssä harjoitellut. Näin kappaletta harjoitellessa ei tarvitse kuluttaa niin paljon aikaa sävellajin opetteluun.

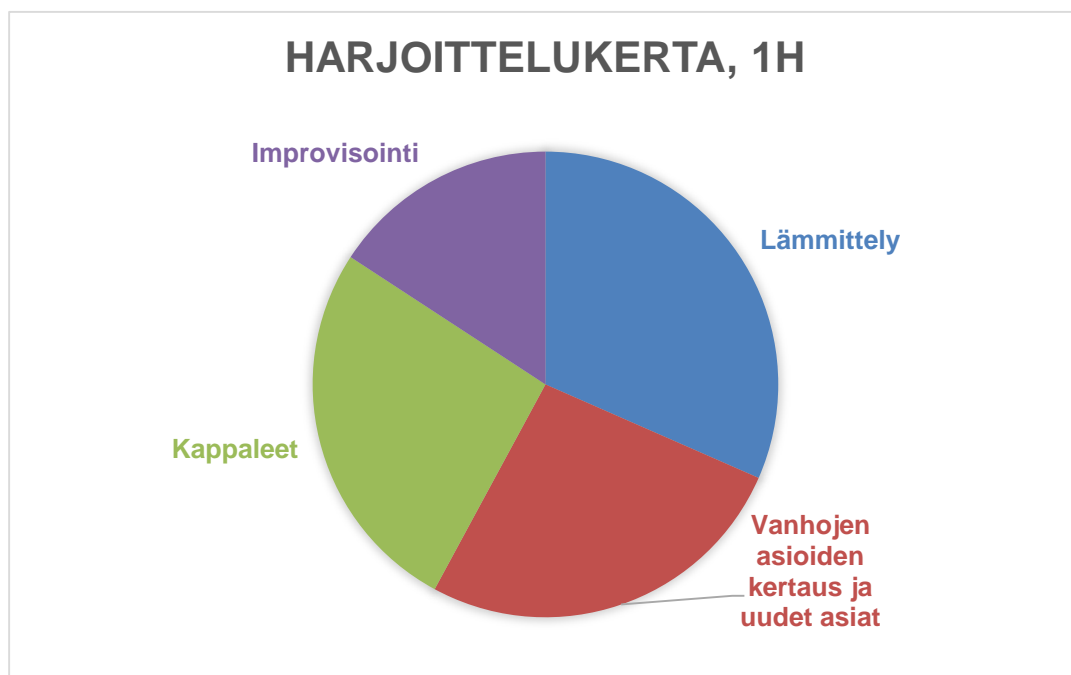
Improvisointi

Improvisointia kannattaa myös harjoitella päivittäin. Se kehittää korvaa kuulemaan eri asioita musiikin sisällä. Improvisoidessa soitetaan musiikkia ilman nuotteja, eli soitetaan mitä mieleen juolahtaa. Improvisointia voi tehdä eri raamien sisällä. Ensin voi vakka ottaa yhden asteikon ja soittaa sillä omia melodioita. Sen jälkeen voi harjoitella eri rytmejä vaikka vain muutamalla äänellä. Tämän jälkeen voi koittaa soittaa kahta eri asteikkoa peräkkäin ja niin edelleen. Improvisoinnista saa paljon mielekkäämpää vielä, jos soiton taustalle saa komppimusiikkia. Se voi tulla joko levyltä tai kaverin soittamana. Komppilevyjä löytyy musiikkikaupoista, kirjastoista ja internetistä. Eli jos osaat Bb-duuriasteikon, voit pyytää kaveria soittamaan pianolla Bb-duuri ja F-duuri sointuja ja improvisoida melodioita siihen päälle. Hyvä komppilevykirja improvisoinnin aloittamiseen on James Aebersoldin volume 104: Free Play - 13 musical landscapes by Kenny Werner.

Harjoittelumalli (ks. esimerkki 3)

Lopuksi esitän vielä ajankäytöllisen mallin, jonka avulla harjoitellessa ehtii käydä monipuolisesti läpi pasuunan eri asioita ja osa-alueita. Esimerkki 3 kuvaa yhden tun-

nin mittaisen harjoittelun rakennetta, mutta sitä voi toki muokata vaikkapa 45 minuuttiin.

(Esimerkki 3)

Lämmittely: noin 20min.

Lämmittelyyn kannattaa käyttää aikaa, sillä se kehittää pasuunansoiton perustekniikoita. Käytä 5min alkujumppaan ja hengitysharjoituksiin, 5 min pitkiin ääniin, 5 min kielitysharjoituksiin ja 5 min luonnonlegatoharjoituksiin.

Vanhojen asioiden kertaus ja uusien opettelu: noin 15min.

Kertaa edellisellä kerralla opettelemasi asiat. Tällä tavoin varmistat, että ne on opittu ja voit siirtyä uusiin haasteisiin. Maltti on valttia. Kannattaa ottaa vain yksi tai kaksi uutta asiaa kerralla harjoiteltavaksi, jotta sinulla on aikaa opetella ne kunnolla. Kertaa edellisiä asioita 5min, harjoittele uusia asioita 10min.

Kappaleet: noin 15min.

Kappaleita soittaessa voit myös kerrata edellisen opitun kappaleen tai kertaa kappaletta siihen asti mihin ehdit sitä viimeksi harjoitella. Tämän jälkeen siirry eteenpäin. Harjoittele edellisen kerran kappaletta tai kappaleen osaa 5min ja opettele uutta 10min.

Improvisointi: noin 10min.

Improvisointi kannattaa jättää loppuajaksi, sillä se rentouttaa mieltä eikä sitä tarvitse ottaa niin vakavasti. Laita komppilevy tai taustanauha pyörimään ja soita!

Liite 2, Opetusvideot

Video 1: <https://youtu.be/hYKnep4-6lo>

Video 2: <https://youtu.be/8JK1j0OYxag>

Video 3: <https://youtu.be/WXpa2l7nGFM>

Video 4: <https://youtu.be/2SNqnIk9CiU>

Video 5: <https://youtu.be/UB4ttb-WXVo>

Video 6: <https://youtu.be/IPbZYeVDoQg>

Video 7: https://youtu.be/_TvU3etq2v0